№ 11 — Շաբաթ 26 Մարտի 1883 — № 11

ՊՍԱԿ

Խմբագրութեան ուղարկուած յօդուածները պէտք է լինին մաքուր գրուած. հեղինակի ստորագրութեամբ ու ճիշդ հասցէով։

—

Գրութիւնները թէ յօդուածները կարող են ենթարկուիլ փոփոխութեան. կը վերադարձուին անձամբ պահանջողներին և առանց բացատրութեան։

Տարեկան բաժանորդագինն է Երեւանի մէջ երեք րուբլի, իսկ Երեւանից դուրս — ամեն տեղ — չորս րուբլի կանխիկ վճարելի։

—

Յայտարարութիւններ ընդունվում են հայերէն և ռուս լեզուներով. Իւրաքանչիւր բառի վճարն է 2 կոպէկ առաջին անգամի տպագրութեան համար։

Հրատարակվում է շաբաթական մի թերթ։ ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հասցէն՝ Эривань, Въ Редакцію «ПСАКЪ»

ՊՍԱԿ

Լրագրի բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է։ Տարեկանն է 4 ր. կանխիկ վճարելի։

Այս թիւին հետ է, որ ուղարկուում են Պոլսի տարեգիրքը ՀԸ հրատարակութեան բաժանորդներին։ Այս [illegible] որ ՀԸ ստացած բաժանորդներին։

Սկսեալ մեզանից անկախ պատճառներով հրատարակվում է կէս թերթ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նամակ խմբագրին։ Ս. Էջմիածին 1866—1882 թ։ Գ. [illegible]։ ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ։ ՊՍԱԿԻ ՓՈՍՏԱՐԿՂԸ։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Ս. Էջմիածին. Յունվ. 10

Ահա ուրիշ կը գամ կատարել Ձեր խնդիրն ու իմ խոստումն, ձեռնարկելով հանգուցեալ Տ. Գէորգ Ս. Կաթուղիկոսի կեանքը, և Պսակի միջոցաւ ի լուր ազգին ընծայել զայն։ Եւ որպէս զի անհրաժեշտ մէկ մը ցանկալ օրագիրներին կարդալու պատմութեան չլինել ընթերցողներին, գրուածքս վերնագիրն կը դնեմ՝ «Ս. Էջմիածին 1866—1882 թ.» յայտնում եմ կարեւոր մի որոշում որ ըստ ... Ծանօթ է ինձ, կը գիտեմ Ս. Էջմիածնի պատմական անցքերին, Տ. Գէորգայ գործերին որոց իբրագործողութեան ականատես եմ եղել Ս. Էջմիածնում, և որոց որ տեղեկացել եմ ի մօտոյ։ Սակայն հետ խուսափելու պատշաճի կը զգուշանամ և այն ամէն խօսքերէն ու խոստումներէն և ըղձերէն, զորս ինքնին Գէորգ Կաթողիկոսն խօսել է և խոստացել իմ ներկայ գտնուած դէպքերում, որոց շատերի կատարումն հրատարակուած ընդհանուր և կանոնական կանոնադրութեան պարբերութիւններին։

Այս մանրամասնութիւններն մինչեւ որ արժանի է, մինչեւ անթերի պատմաբանելու կամ վիպելու արժանի չեն գտնի զիս, այլ իրաց ճշմարիտ եղելութիւններին ու խօսքերու և դէպքերու յայտնած ստոյգ պատկերները կուտեմ կամ կը ընդունիմ ընթերցողաց մտքին կընծայեմ 1874 էն մինչև 1882 թուականն Էջմիածնի Վեհափառին բարոյական ներկայացուցիչը համար Տփխիսի գրչին և Թաթոսին կենաց առանձնութեան սկսողի է ինձ, և այս շատ պզտիկ է, առհասարակ անհնարին է ձեռք բերել, յօդուած ազգային գործոց որ տառերին կայ, անհրաժեշտ է պատկանաւոր նիւթերին չափով անցնել։

Կը գրեմ այս ամենը, Ս. Էջմիածնի տասն և վեց տարուայ անցքերը, Միաբանութեան արժանաւոր գործերը, Վեհափառի կողմնակալութիւն երեւոյթները, Թեմերու եկեղեցիներուն և վանքերու վիճակը, որոնք առհասարակ Գէորգ Կաթողիկոսի օրոք և բանած ընթացքին հետեւանքներն են։

Ի հարկէ հմուտ ընթերցողն մեր թերին կը լրացնէ։

Ներսէս վր. Սրապեանց

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ 1866-1882 Թ.

Ա.

Սուրբ Էջմիածնի վիճակը Գէորգ Կաթողիկոսի ընտրութեան ժամանակ. Նորա առաջին [illegible]. Ս. Աթոռի ներքին [illegible]. Հիւրընկալ ի [illegible]. Վեհափառի [illegible]. Վեհ. Հայրապետին ներկայանալը. Նորա [illegible] Սինոդի վերայ, և [illegible] Սինոդի [illegible]. Սինոդի [illegible]. Վեհափառի [illegible]. Վեհափառի [illegible] Կաթողիկոսի [illegible]. Վեհափառի [illegible] ընդհ. վերանորոգման հետ և նոր գործերին Հայոց մէջ ինչ է ազգային ճակատագիրը։

—o—

1874-ին Մայիսի 1-ին Վաղարշապատ մտայ. Կոստանդնուպոլսի պատմութենէն ստորագրած մեծերու յիշատակութիւններն կրկնելով. այս յիշատակութիւններն սկսան ընծայել Էջմիածնի վանքի բարձր ծայրին առաջին անգամ նոր շինուած կէտից. Վաղարշապատայ ամբողջ տեսիլն և ոչ մի նշոյլն ունի պատմութեան յիշած հնութեան քաղաքին, Վաղարշակի [illegible], Արտաշատին, Վաղարշապատին կամ Է. դարու Նոր Քաղաքին։

Ս. Էջմիածնի արտաքին պարսպի հիւսիսային դռնէն ներս մտնելու ժամանակ յանկարծ ինկած ամպի վայրն մտաւորյ ինձ իմ յիշողութիւններն — ինչպէս թէ պայծառ օրում յանկարծակի մի մառախուղ թանձրանայ. հենց դրան ներսի կողմն հին անդի կերպարանքով մի թիւրք երիտասարդ գլխաւորեց ինձ Կ. Պոլսի տաճկաց լեզուաւ ողջունելով. որմէ իմացայ թէ քրիստոնեայ լինել կը ցանկայ և դիմել է ի Ս. Էջմիածին, որ Հայոց եկեղեցւոյ մկրտութիւն ընդունի։

Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռոյ նշանակութիւն վսեմութիւն իսկոյն լուսաւորեցան ինձնում. Ամպի բակի հարաւային — արեւելեան անկիւնում բացուած Տրդատայ դրան խորշ միջանցքով յառաջ ելս ուղղուած, մտայ Ս. Էջմիածնի գաւիթը. ուր եկեղեցւոյ գմբեթաւոր հոյակապութիւն գալ թէ ընդարձակ քառակուսի տարածութիւն ու շրջափակ սենեակներու արտաքին միաձեւ երեւոյթն այլ ես փոփոխութիւն իմ տպաւորութիւններին. Ս. տաճարի փոքր դրանն առաջ երկրպագած միջոցիս յիշեցի այն ուխտաւորներն, որոնք միջերկրական ծովափնեայ քաղաքներէն և Նորին գիւղերէն կը հաւաքուէին մի կենդրոնավայրի և ուստի եկեղեցւոյ քահանայից օրհնութեամբ գլխաւոր ալէլուիաներու նուագներով և համայն բազմութեան բարի ճանապարհի մաղթանքներով ու ազգականաց և հարազատաց արտասուաթոր համբոյրներով իրենց տներէն բաժանուած և հրացանաւոր ու զինուած երիտասարդներու խմբով մ՚յուղարկուած, երեսներին կխաչակնքէին ու ջերմեռանդ ուխտիք ասաուածում էին հայերէն որ արժանի անէ զիրենք Ս. Էջմիածնի գաւիթում սուրբ տաճարի դրան առաջ երկրպագելու. սուրբ Էջմիածնի նուիրական տարածութիւն և Շողակաթի յիշատակի օրհնութեան։ Երչեցի այն ամէն ուխտաւորներու, որոնք Էջմիածնէն կը վերադառնային աշնան այցելութիւն օրհնութեամբ հին Հայաց հնութեան և ոգին ... Տրդատայ նման փառաւորուած կենդանութեան տաճարի ... հաւատարակ ժողովրդէն։

Ջանդակատան սենեակներէն բաժնուած, էր խարսխէ սուրբ տաճարի շուրջն աչքէ անցունել մի անգամ. երբ նորա հանապազօր և ինքնամփոփ հին անդ առաջնորդ՝ ամեն խորհրդով հարցուց թէ ուր կուզեմ գնալ, կամ զով տեսնել. Որպէս զի այս բարեմիտ անձին ինքնայօժար ծառայութիւն յարգած լինիմ յայտնեցի իրեն թէ կուզեմ հին բարեկամ երթալ, Հրաշից դէպ երթալ. յայտնելով. թէ աշխատակից հին ընկեր վարդապետն էլ կը գայ։

Գործանք դէպ արեւմուտ և մեհեանի դրան առաջն հանդիպեցանք հին ընկեր վարդապետներ, որ հարցումով մ՚իմացայ ինձ, թէ հին բերն հին քաղան գնով պէտք է մնամ ի Ս. Էջմիածին. — Ներս մտնելէս յառաջ ազդարարելու էր ինձ (այս թերութեան պատճառն կառապանին անհմտութիւնն էր միայն)։ Այս խօսակցութեան միջոցին՝ հարաւային կողմէն մի վարդապետ հասաւ մեզ մօտ և հիւրընկալէն բաժնելով, առաջնորդեց ինձ դէպի վեհարան. Ուր առաջին մատրի ճակատի դահլիճում ծանօթացայ գիտնական առաջնորդ Գէր. Անդրէաս եպիսկոպոսին, Վեհապետեան Պետրոս եպիսկոպոսին և Սանասարեան Ստեփան եպիսկոպոսին, որոնք յառաջ քան ողջունելն հետաքրքրութեան Կ. Պոլսոյ ազգ. վարչական դրութեան հարցերով, որոց պէտքութիւն էր. թէ ինչպէս եղաւ որ Ներսէս եպիսկոպոս Վարժապետեան ընդունեց պատրիարքի աթոռակալութեան պաշտօնն։ Այն հետաքրքրութենից բուն չափու պատասխանելէս եարը գիս վեր հրաւիրող վարդապետն հարցուց թէ գիր ունիմ առ Վեհ. Հայրապետն. ինչպէս որ գնամ պայուսակս բերեմ, որ գեր կա դուրը կառքում էր. վարդապետն հրամայեց մի ծառայի, որ երթայ բերէ։ Կառապանն իւրն ներս մտաւ և պայուսակն ինձ յանձնեց ու վերադարձաւ։ Ամենապատուական թղթակից տալած յանձնարարականներն և ուրիշ նամակներն հանեցի. յանձնարարականներն երեք էին. մին առ Վեհ. Հայրապետն. երկրորդն առ Պետրոս եպիսկոպոս և երրորդն առ Մանկունին, որ գիս ի վեհարան առաջնորդող վարդապետն դուրս եկաւ։ Ներկայ եղողներէն ամենուն ես մի մի նամակ հասոյ իրենց ազգականներէն յանձնուած, որոց ամենքն էլ սկսեցին իրենց նամակներն կարդալ. Այս միջոցին մի հարանին դահլիճին և մուտքին պատշաճ վայելչութիւն չունեցան կը զիտէի. որչափ բոլոր շքեղութիւն փոխզքներուն միայն էր կայանար։

Մանկունին, որ Վեհ. Հայրապետին հանեցէք յանձնարարական թուղթը առնել գնացել էր. վերադարձաւ և հրա-

մայեց ինձ, որ փիլոն առնեմ Վեհափառին ներկայանալու և ինքն մի կողմն իւր փիլոնն առաւ. երբ փիլոնս հանեցի որ մանիշակագոյն էր, յայտնեց՝ սև փիլոն առնելու իմ առաջին անգամ լոտ որում, առաջ Վեհափառը չտեսէր գունաւոր փիլոն. Եւ որովհետև սև փիլոնս արկղումն էր և բերելու պիտի ուշանայի, Մանկունին իւր փիլոնն ինձ տուաւ և ինքն առանց փիլոնի առաջնորդեց ինձ առ Վեհ. Հայրապետն. Երբ պատուած դահլիճի դրան անմիջապէս դուրսը զգալի հարու բացուող տաւնէ մի ներս մտանք, նոյնպէս և մի դահլիճում, ուր վերի ճակատումն բազմած էր Վեհ. Հայրապետն թախտի բազմոցի վերայ. Ըստ պատշաճի յառաջ մատչելով Վեհ. Հայրապետի աջն համբուրեցի և յետ քաշուեցայ մինչև դահլիճի կէսն, ուր ոտքի վերայ կանգնած պատասխանեցի ինձ ուղղած հարցումներուն, թէ իմ հօրենիքում — Նէսլէում և Երուսաղէմում եմ ուսում առել և 1868-ին վարդապետ ձեռնադրուել Երուսաղէմում. 1871 ին Երուսաղէմի Ս. պատրիարքի հրամանաւն և վկայականաւն մեկնել եմ Երուսաղէմի միաբանութենէն՝ իբրև անդամ և նոյն թուականին Կոստանդնուպօլսոյ ազգային վարչութեան կողմանէ նշանակուել եմ գործակալ Ամենայրութեան Գաթէմանի, Սեբաստիոյ և Տիգրանակերտի նահանգներումն գտնուած առաջնորդական վիճակներում. միևնոյն վիճակներումն նշանակուել եմ և քննիչ հարստահարութեանց խնդրոյն գործեալ ազգային վարչութեան հրահանգներովը Կ. Պօլսոյ Ս. պատրիարքի կոնդակաւն և Բ. Դրան բարձր հրամաններովն ու կուսակալս. և թէ այս պաշտօններն կատարել եմ ընկերակցութեամբ Գեր. Փիլիպպոս վարդապետի Նաճարեան՝ ճանապարհորդելով Սինոպէն մինչև ի Սեբաստիա և շարունակելով մինչև 1873 Նոյեմբեր ամիս, ապա դադարեցայ պատրիարքարանի փոփոխութեանց պատճառաւ. նոյնպէս և Նպարքսաց փոփոխութեանց պատճառաւ՝ հարստահարութեանց խնդրոյ քննութիւնն Բ. Դրան անլսելի մնալուն երեսէն.

Վեհ. Կաթողիկոսն խօսքն փոխեց և հարցուց Երուսաղէմի դրութեան մասին և թէ պատրիարքն ինչպէս կըկառավարէ. որուն պատասխանեցի՝ թէ արդէն երեք տարին կլինայ, որ ես մեկնել եմ Երուսաղէմէն և առաջ միճակէն ի մասայ տեղեկութիւն չունիմ. և թէ ս. պատրիարքն ինքն լաւ մարդ է և լաւ ցանկութիւններ կառծէ իւր սրտումն. բայց իւր պատրիարքութեան արդիւնքն համեմատելով նախորդաց գործոց և նոցա թողած հետևանքին հետ խօսքն կերևի, թէ անբաւական է պատրիարքութեան պաշտօնի ծանրութիւնն տանելու. և այս համեմատութիւնն տարուէ տարի կը ծանրանար դիտողի աչքին, այնպէս որ ամէն հմուտ անձն՝ որ պատեհ է ունեցել Երուսաղէմ անցեալ և ներկայ պատրիարքաց գործերն և նոցա տուած օգուտներն համեմատելու, այն եզրակացութեան են եկել, թէ ներկայ ս. պատրիարքն պիտի ընկնի այս ծանրութեան ներքև և թէ պիտի չը կարողանայ արդիւնաւոր ծառայութիւն անել ազգին և ոչ մի բարի յիշատակ թողուլ նոյն իսկ Երուսաղէմում.

Վեհ. Կաթողիկոսն ընդ միջեց և ասաց թէ այդ պարտուց պատճառն ինչ է. Երուսաղէմի արդիւնքներն են պակասել, թէ ծախքերն են աւելցել. Որուն պատասխանեցի թէ արդիւնքն ոչ արդիւնքն է պակասել և ոչ ծախքն աւելցել. բայց ոչ խնայողի կառավարութիւնն տեղիք է տուել ծախքն աւելնալու, նոյնպէս և արդիւնքն պակասելու. Ծախքին աւելնալու տեղիք է տուել զոր օրինակ մի տարի վերջն քանդել գործ մի նախընթաց տարումն անելով, նոյնպէս և արտաքին շքեղութեանց բազէական երևոյթի մի պատճառաւ մեկին տեղ երկու ծախք անելով, ինչպէս Սահակ եպիսկոպոսին ի Ս. Էջմիածին գալ, և եպիսկոպոսանալ և միրապտանալուն համար միայն մինչև 2000 ոսկի ծախք է եղել. նոյնպէս և Նոյպի պատրիարքին գալ և գնալն գրեթէ 3000 ոսկի է նըստել վանքին. այս պարագաները ի հարկէ բարեկամական փոխառութիւններ չէին, տարուէ տարի տոկոսով կաճէին. և այս տոկոսն խակական նոր ծախք մ'էր, որ կուլնար վանքին վերայ. Իսկ արդիւնքն պակասելուն տեղիք է տուել ապաժամն գործերով և հմուտ գործաւորի փոխանակ անհմուտ անձինք ի գործ ածելով. Եւ այս ամէն անտեղութեանց պատճառն բանիքեան գործոյն գլխաւոր ղեկավարի անբաւականութիւն էր. Նաև աւելացի թէ Երուսաղէմի ս. պատրիարքն՝ ինքն այնպէս կը պատճառաբանէ հարկաւոր դէպքերումն, թէ պարտուց պատճառն եղել է վանքում բացուած ժառանգաւորաց ուսումնարանն իւր տարեկան ծախքով, որուն փոխարէն աւելնալ արդիւնք չունի վանքըն. նոյնպէս և տպարանի ընդարձակութիւն և Սիոնի հրատարակութիւնը, որոց փոխարէնն ևս արդիւնք չունի վանքըն. Մինչդեռ այս ծախքերն՝ նախորդ պատրիարքաց օրերումն չկային. սակայն այս պատճառաբանութիւններն կը քորին, եթէ տարեոր հաշիւներն ամբողջութեամբ քննուին. Այս քննութիւն հետաքրքրական եղաւ Վեհ. Կաթողիկոսին.

Ես բացատրեցի թէ արդարև նոյն ս. պատրիարքն ջանացաւ կանոնաւոր ընթացքի մէջ դնել վանքի ուսումնարանն. ուր առանձին ընտրութիւններով գաւառներէն բերուել էին ութ աշակերտներ 1865 ին, որոց հետ միասին առնելով վանքում գտնուած դպիրներն ու սարկաւագներն հազիւ քառասունի կը հասնէր ուսանողաց թիւն և հետզհետէ ընտրանիք բերուած աշակերտաց թիւն աւելնալով և դպրաց ու սարկաւագաց թիւն պակասելով 1881 ին դարձեալ քառասունի չափ կը հաշուէին, որոց մի մասն 1867 թուէն սկսած դպրութեան և սարկաւագութեան կոչուեցան. այսպիսով ուսումնարանի ուսուցչաց և դպրոց ծախքն իբրև առանձին նոր ծախք լինելէ զերծ մնաց. Իսկ ուսումնական ծախքն հազիւ թէ տարեկան 5—600 ոսկի լինէր, որոյ դէմ արդիւնք համարելի են նախորդ պատրիարքաց օրերումն եղած թեթև ծախքն (Երուսաղէմում ժառանգաւորաց դպրոցի սկզբնաւորութիւն եղած է Զաքարիա պատրիարքի օրով) և Կոստանդնուպօլսոյ Իւսկիւտարի ճեմարանին՝ (ու վերջին տարին և ուսումնարանին համար) վճարուած 1200 ոսկին, զոր տարուէ տարի վճարել է Երուսաղէմի վանքն Իւսկիւտարի ճեմարանի բացուելէն մինչև 1860 թուականն. և առաջին անգամ դադարեցուցել է նախորդ Յովհաննէս ս. պատրիարքն՝ Երուսաղէմի ժառանգաւորաց դպրոցի շինութեան աւարտելէն անմիջապէս յետքն. Իսկ տպարանին համար եղած ծախուց դէմ, եթէ բատ արժանւոյն բանեցնեն և ոչ անտեղի յաւելուածներով, տպարանի արդիւնքն բաւական է իւր ծախքը ծածկելու. մանաւանդ որ տպարանին յայտնի յաւելուածն եղել է միայն ձուլարանը և մի նոր մամուլ, որոց ծախքն միանուագ եղած է և ոչ տարուէ տարի շարունակելի ծախք մ'է, որուն համար առանձին նուէրներ ևս եղել են.

(Կշարունակվի)

Գ. Գնունեան

Արձագանք շաբաթաթերթի մէջ № 10 կարդացի հանգուցեալ Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի վարուց պատմագիր Ս. Գնունու «Գէորգ Դ. և Մարկոս Աղաբէգեանի յօդուածը» վերնագրով գրուածքը:

Գրուածքից երևում է, որ պ. Գնունին շատ ընդարձակ տեղեկութիւններ ունի հանգուցեալ Կաթողիկոսի վարուց մասին, մինչև անգամ նրա բերանացի ուր ինչ խօսածը գիտէ: Այդքանով էլ պ. Գնունին կարող էր հետաքրքիր կացուցանել իր գրուածքը. միայն մի բան ինձ ցաւ պատճառեց, որ նա պ. Աղաբէգեանի և Հովսեփեանի անուններ հետ՝ յիշում է հանգուցեալ Աբէլ Արքեպիսկոպոսի անունը և նրա անտիպ գրուածները անտարբերական է կոչում:

Հանգուցեալ Աբէլ Արքեպիսկոպոսը իր գրական վաստակներով յայտնի էր որպէս հնագէտ մարդ և Ս. Էջմիածնի միաբանութեան մէջ գրական ասպարիզում բաւական նշանաւոր տեղ էր բռնում: Նրա գրուածները և ժողովածուքը մեծ մասամբ ապաւած են Ս. Էջմիածնում «Հնախօսականքը» Արարատ ամսագրից արտատպուած, իսկ կրօնականը առանձին գրքոյկներով և նուիրուած են հանգուցեալ Հայրապետի անուանը Դրանց մէջ եթէ անտարբերական բան նշմարուել էր, բնական է որ չէր տպուիլ:

Մի ձեռագիր եթէ հրատարակուած կամ պաշտօնապէս հրապարակ դուրս բերուած չէ, խօսելու էլ չը կայ նրա մասին կարծիք յայտնելու: Ինչ վարագուրով հանգուցեալ Վեհափառ Կաթողիկոսի անցյին առանձնական կեանքն է որոգուած, նոյնով և թերևս աւելի թանձր վարագուրով որոգուած է հանգուցեալ Աբէլ Արքեպիսկոպոսի գրուածքը, որ դուցէ մաքրութեան բուրմունքից անցնելու՝ փոշիացած լինի: Թող պ. Գնունին աշխատէ հանգուցեալ Աբէլ Արքեպիսկոպոսի ձեռագիր գրուածքը հրատարակել, և ապա համարձակութիւն ստանայ դրանց անտարբերական անուանել. ապա թէ ոչ, շատ անխոհեմ գործ է պ. Գնունու կողմից հանգուցեալ Արքեպիսկոպոսի անունը յիշել այնպիսի անուններ շարքում, որոնց միայն Պօլսար կարող է արտադրել. Ռուսահայքը դեռ այդ պատիւը չունի:

Հանգուցեալ Արքեպիսկոպոսը «Մեղուի» 1876 թուի «Սողոմ Գոմոր» բանաստեղծականին իբրև հեղինակ կասկածուողի անխիղճ նախատական և բարոյական ճնշմանը չը կարողացաւ դիմանալ և կաթուածով երեք ամիս անկողնում լինելուց յետոյ՝ վախճանուեց. սակայն այս անգամն ցաւ չէր կարող պատճառել նրան, որքան նրա հանգստեան պ. Հովսեփեանի հետ կարող է վրդովել նրա հանգիստ ոսկրները վեց տարույ խաղաղութեան կնքով կնքուած գերեզմանի մէջ:

Պարոն Գնունի, մի քիչ խոհեմութիւն ունեցէք և գրելուց առաջ մտածեցէք:

Էջմիածնի միաբան

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս վերջին համարն է, որ ուղարկում ենք մեր այն բաժանորդներին, որոնք տակաւին չեն վճարած Պսակի ներկայ 1883 թուի տարեվճարը. այսուհետև այլ ևս չենք ուղարկել մինչև որ չստանանք բաժանորդագինը:

* * *

Դավրիժու Ավլայի Թաղի «ընթերցասիրաց ընկերութեան» տնօրէնութիւնը դիմելով մեզ, խնդրում է հրաւէր կարդանք մեր պ. պ. գրքերի ընծայողներին, հեղինակներին, խմբագիրներին և առ հասարակ բոլոր հայերին, որ չը խնայեն իրենց ձեռքից եկած օգնութիւնը Ավլայի Թաղի ընթերցարանին թէ իրենց հրատարակած գրքերից մի մի օրինակ նուիրելով թէ դրամական և թէ ուրիշ զանազան տեսակ ընծայաբերութեամբ:

* * *

Պսակի ներկայ համարից սկսում ենք հրատարակել յատուկ մեր լրագրի համար պատրաստած Արժ. Հայր Կիւրեղ վարդապետի աշխատութիւնը՝ «Ս. Էջմիածին 1866—1882 Ժ.» վերնագրով, որ մի առոյգ և անկողմնակալ պատմութիւն է նորոգ հանգուցեալ Գէորգ Դ-ի Կաթողիկոսութեան ժամանակամիջոցի:

* * *

Լսում ենք որ «Եղեանի Յայտարարութիւններ» թերթի խմբագիր պ. Եմին Տէր Գրիգորեան դիմել է թոյլտուութիւն խնդրելու «Թատրոն» վերնագրով մի բեմական ամսագիր հրատարակելու: Ամսագիրը պիտի բաղկանայ 4 թերթից 5 ր. տարեվճարով:

ՊՍԱԿԻ ՓՈՍՏԱՐԿՂԸ

Կ. ՊՕԼԻՍ. Խմբագրութեան Բուրաստան Մանկանց: Ուղարկեցէք մի օրինակ ևս Բուրաստ. Մանկ. հանդէսից Երևանայ քաղաքացի Յովհաննէս Դարբինեանցի անունով: Բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է. փողերը ստացած ենք. միասին կուղարկենք:

Խմբագիր Հրատարակիչ
ՎԱՍԱԿ ՓԱՓԱՋԱՆԵԱՆՑ

Дозволено цензурою Г. Эривань, 25 Марта 1883 Պսակ լրագրի տպարան Типографія газеты «ПСАКЪ (ПАПАДЖАНОВА)